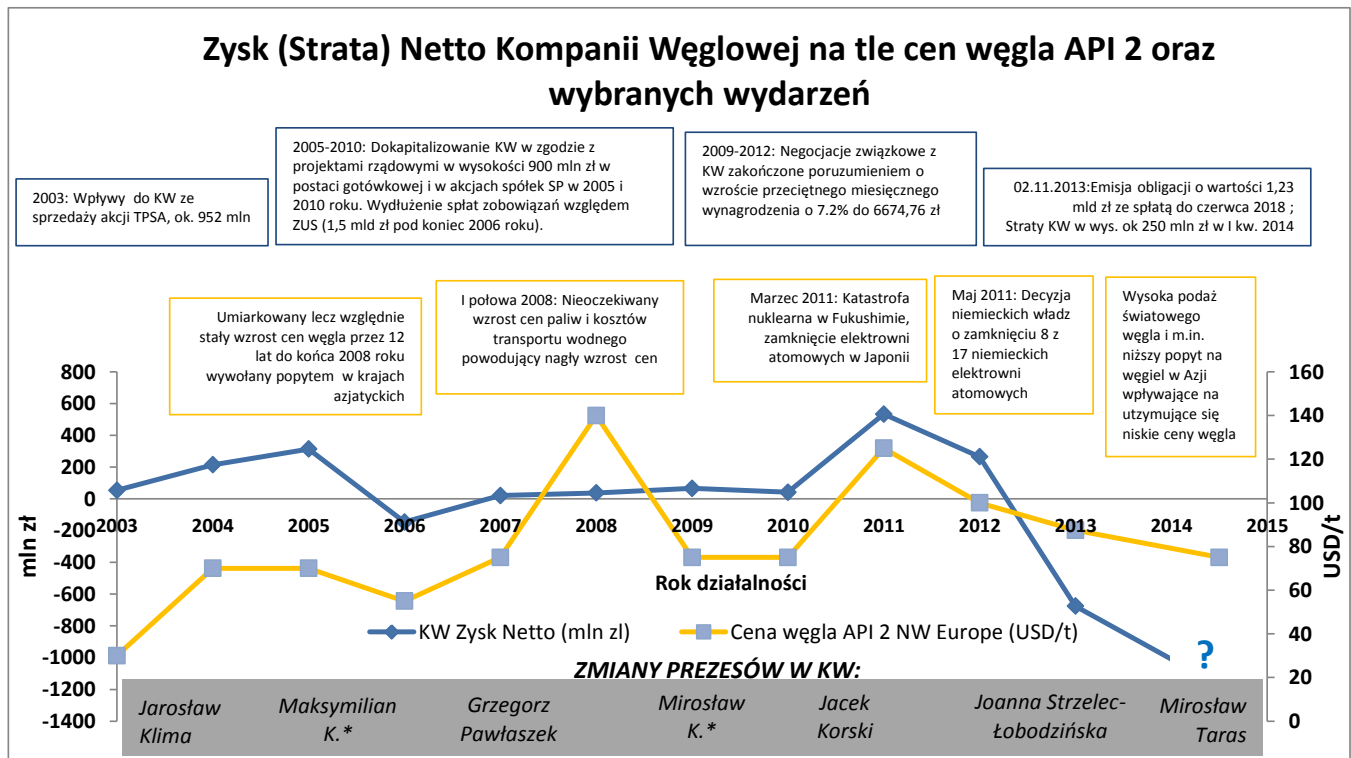

Prywatyzacja Kompanii Węglowej- czy to się opłaca?

Głośne medialnie straty Kompanii Węglowej S.A.¹ wywołują powracające pytania dotyczące prywatyzacji w górnictwie. Czy prywatyzacja prowadziła by do zwiększenia wydajności kopalń? Czy jest możliwe utrzymanie zatrudnienia w górnictwie przy jednoczesnym zakończeniu ciągu dofinansowań rządowych dla tego sektora? Czy to się po prostu opłaca?

Jesteśmy obecnie informowani, że zła sytuacja spółki jest powodowana głównie utrzymującymi się niskimi cenami węgla a spółka generowała wcześniej zyski². Według przedstawionego poniżej wykresu można odnieść wrażenie że KW odnosiła straty tylko dwukrotnie od powstania i to w okresach spadku cen węgla. Stało się tak po raz pierwszy w 2006 roku.³ Po raz drugi zaś obecnie od 2013 roku- kiedy KW zaczęła osiągać spadek rentowności blisko 200 mln zł z każdym kwartałem⁷.

Źródła: Dane dotyczące wyników spółki pochodzą z dokumentów Biura Informacji Publicznej opublikowanych przez KW, dostępnych na jej stronie internetowej³. Poszczególne ceny węgla API II pochodzą z opracowań IEA, „Coal Information” (2012,2013)⁴ i danych giełdowych⁵. Przedstawione wydarzenia pochodzą z publikacji prasowych, raportów IEA⁴ oraz EIA⁶.

Takie przedstawienie wyników spółki jest jednak niekompletne. KW była bowiem wielokrotnie dofinansowywana przez Skarb Państwa oraz korzystała ze specjalnych względów, jakimi darzyły ją kolejne rządy od 2003 roku aż po dziś. Względów, którymi – co warto podkreślić – nie cieszyły się inne sektory gospodarki.

Przedsiębiorstwo zostało po raz pierwszy dofinansowane w 2003 roku akcjami TP S.A. które sprzedano następnie za cenę 952 mln zł⁸. Padały liczne obietnice o ostatnim dofinansowaniu spółki „z pieniędzy podatników”⁹. Ówczesny prezes spółki Maksymilian K.¹⁰ zapewniał o wprowadzaniu rachunku ekonomicznego do działań KW i możliwym zwiększeniu jej wydajności m.in. przez likwidację kosztownych w wydobyciu kopalń⁹. Niespełna 2 lata później, w zapisach resortu gospodarki drugiego rządu Marka Belki (SLD) pojawił się plan dofinansowania KW o dalsze 900 mln zł¹¹. Blisko 500 mln zł zostało przekazanych spółce przez Ministra Skarbu Państwa Jacka Sochę w 2005 roku w postaci wkładu pieniężnego oraz akcji spółki CIECH S.A. na oddłużenie przedsiębiorstwa¹².

Ponad 400 kolejnych mln zł zostało przyznanych KW w 2010 roku przez rząd PO-PSL¹¹. Kompanii przekazano 100 mln zł oraz akcje spółek Skarbu Państwa o wartości 316 mln zł przez Aleksandra Grada (PO) kiedy funkcję Ministra Gospodarki pełnił Waldemar Pawlak (PSL)¹².

Specjalne traktowanie przedsiębiorstwa wynikało m.in. z:

- wydłużeniu okresu spłaty zaległego zadłużenia wobec ZUS (ponad 1,5 mld zł tylko do 2006 roku).¹³
- utrzymania 13. i 14. pensji dla górników.¹⁴
- utrzymania zasad i wysokości przechodzenia na emerytury górnicze wobec powszechnego podniesienia wieku emerytalnego w Polsce w 2013 r.¹⁵
- utrzymania deputatu węglowego dla byłych pracowników przedsiębiorstwa w wielkości 2-3 ton węgla rocznie (dla ok. 160 tys. byłych pracowników Kompanii które wiązało się z wydaniem węgla o wart. ok. 260 mln zł rocznie).¹⁶
- 7-godzinnym dniem pracy i brakiem tzw. zmianowości (która funkcjonuje we wszystkich innych gałęziach przemysłu ciężkiego).¹⁷

Można zatem w wyniku prostego rachunku wykazać, że dofinansowanie państwowe oraz odraczanie zobowiązań wobec ZUS, poza okresem na przełomie lat 2011-2012, KW generowałyby straty i najprawdopodobniej musiałyby ogłosić już kilkakrotnie upadłość. Warto podkreślić, że Kompania nie wygenerowała znaczącego wzrostu zysku w czasie wzrostu cen węgla w 2008 r., co również świadczy o jej słabości ekonomicznej.

Wszystko to prowadzi nieuchronnie do pytania czy wynik KW byłby lepszy gdyby została ona sprywatyzowana? Jeśli tak, to w jaki sposób można było by taką sprzedaż przeprowadzić by skorzystali na tym górnicy? Do tej pory ich mocno upolitycznione związki zawodowe efektywnie wpływały na ustępstwa ze strony byłych i obecnych rządów, skutecznie hamując wszelkie zmiany¹⁸. Czy skorzystali by na tym także i wszyscy obywatele, którzy wciąż są skazani na wysokie ceny energii¹⁹ i dopłacanie do niesprawiedliwych społecznie decyzji polityków czy mianowanych przez nich zarządów, aby dofinansowywać przemysł górniczy pod hasłem „bezpieczeństwa energetycznego kraju”²⁰?

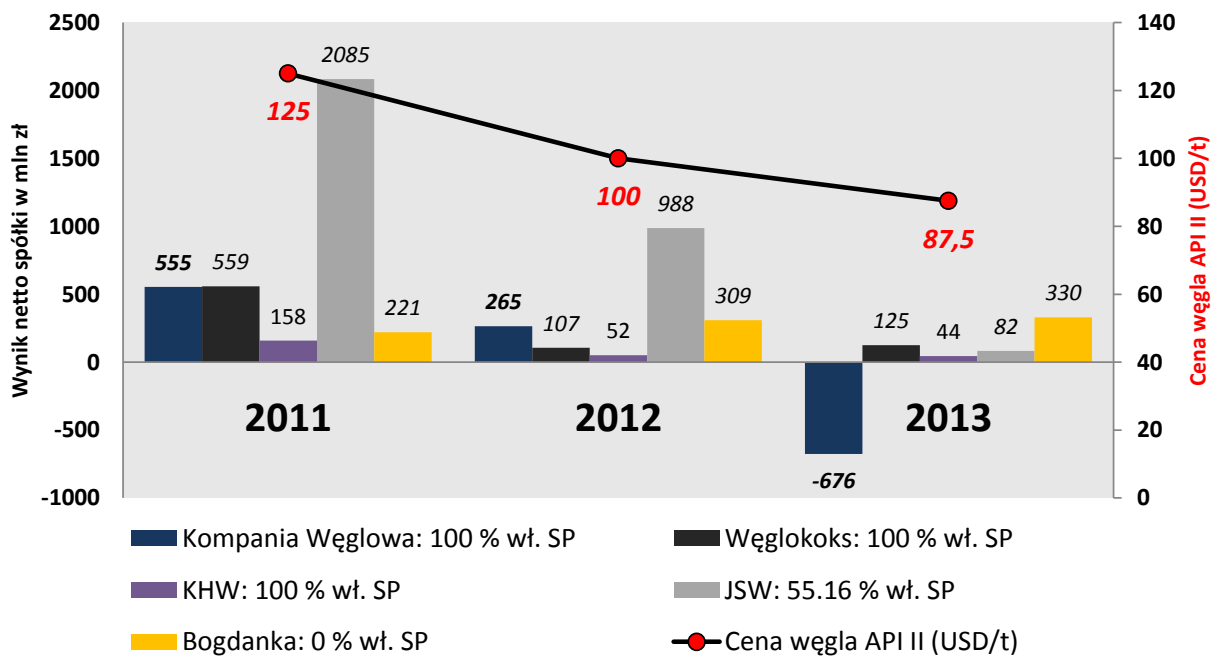
Odpowiedzi na te pytania dobitnie pokazuje przykład prywatyzacji kopalni Silesia. Kopalnia która należała do KW, została sprzedana wysiłkiem samych jej związkowców, którzy w obliczu zagrożenia likwidacją i pomimo oporu zarządu²¹ doprowadzili do jej prywatyzacji w 2010 roku²². Będąc częścią KW, kopalnia generowała straty rzędu 100 mln zł rocznie²². Po jej sprzedaży, w zgodzie z zarządem związkowym Silesii, nabywca - czeski holding m.in.:

- zainwestował blisko 1 mld zł dla uruchomienia wydobywania z nowych złóż.²²
- podwoił zatrudnienie w kopalni.²²
- obniżył pensję podstawową dla górników²² (o blisko 3 tys. zł mniej niż w KW²³).
- zwiększył roczne wydobywanie węgla na 1 górnika do 1100 t/r (650 t/r w KW).²²
- obniżył udział kosztów z tytułu wynagrodzeń do 40% (60% w KW).²²

Silesia w dwóch ostatnich latach, pomimo niskich cen węgla, generuje zysk. Planuje również zwiększenie jego wydobywania do 2 mln ton rocznie²⁴.

Podobnego przykładu dostarcza także prywatna Kopalnia Bogdanka która jako jedyna zanotowała stały wzrost zysku w okresie spadku cen na węgiel na tle innych spółek węglowych z różnym poziomem ich „upaństwowienia”, (wykres poniżej). To się opłaca!

Wyniki polskich spółek węglowych z różnym udziałem Skarbu Państwa na tle spadającej ceny węgla

Źródła: Dane dotyczące wyników spółek pochodzą z dokumentów Biura Informacji Publicznej opublikowanych na stronach internetowych spółek³. Poszczególne ceny węgla API II pochodzą z publikacji IEA, „Coal Information” (2012, 2013)⁴ oraz danych giełdowych⁵.

Ilość znaków (tekst ze spacjami, bez odnośników i przypisów): 4991

Przypisy:

- 1) Kompania Węglowa S.A. (KW) jest jednoosobową Spółką Skarbu Państwa (SP):
  - a) http://bip.kwsa.pl/index.php?id_kat=1
- 2) O cenach wpływających na straty Kompanii Węglowej:
  - a) <http://www.bankier.pl/wiadomosc/Kompania-Weglowa-bedzie-chciala-podniesc-ceny-wegla-prezes-3192180.html>
  - b) http://gornictwo.wnp.pl/kompania-weglowa-stracila-ponad-1-mln-zl-na-sprzedazy-wegla-w-2013,215473_1_0_0.html
- 3) Sprawozdania finansowe pochodzą z Biura Informacji Publicznej spółki:
  - a) http://bip.kwsa.pl/index.php?id_kat=27
- 4) Dane statystyczne International Energy Agency (2012, 2013, odpowiednio):
  - a) <http://www.iea.org/media/training/presentations/statisticsmarch/coalinformation.pdf>
  - b) <http://wds.iea.org/wds/pdf/Documentation%20for%20Coal%20Information%202013.pdf>
- 5) Metodologia użyta do wyceny węgla API-2 w głównych portach europejskich:
  - a) <http://www.argusmedia.com/Methodology-and-Reference/Key-Prices/API-2>
- 6) Raporty U.S. Energy Institute Administration (2013,2008, odpowiednio):
  - a) <http://www.eia.gov/coal/annual/pdf/acr.pdf>
  - b) <http://www.eia.gov/coal/review/pdf/feature08.pdf>
- 7) <http://www.nowiny.pl/biznes/101107-kompania-zlapala-oddech-na-kilka-miesiecy.html>
- 8) <http://www.parkiet.com/artykul/358099.html?print=tak>
- 9) <http://biznes.interia.pl/news/gosc-pulsu-maksymilian-klank-prezes-kompanii-weglowej,400164>
- 10) Nazwisko zostało skrócone z powodu zarzutów prokuratorskich dot. korupcji w górnictwie. Zarzuty zostały postawione także dwóm byłym prezesom Kompanii Węglowej S.A., Maksymilianowi K. oraz Mirosławowi K.:
  - a) <http://www.dziennikzachodni.pl/artykul/961680,korupcja-w-gornictwie-obrona-chce-umorzenia-sprawy,id,t.html>
- 11) O zrealizowanych i zamierzanych planach oddłużenia i dokapitalizowania Kompanii Węglowej w „Programie działalności górnictwa kamiennego w Polsce w latach 2007 - 2015”, strona 30:
  - a) <http://www.mg.gov.pl/files/upload/8155/Program%20dzialalnosci%20gornictwa%20tekst%20jednolity.pdf>
- 12) <http://www.pb.pl/1402501,57817,socha-rzad-dokapitalizuje-kw-akcjami-ciechu-oraz-200-mln-zl>
- 13) <http://www.mg.gov.pl/node/12332>
- 14) <http://www.dziennikzachodni.pl/artykul/394143,ile-zarabia-gornik-i-dlaczego-chce-wiecej-tabela-plac,id,t.html?cookie=1>
- 15) O emeryturach górniczych:
  - http://jsm.gig.eu/sites/default/files/articles/prace-naukowe-gig/2012_1_5.pdf
  - <http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/ubezpieczenia-spoeczne/art,6458,2lata-dobre-strony-dluzszej-pracy.html>
  - <http://www.infor.pl/prawo/emerytury/wczesniejsze-emerytury/229204,Wczesniejsza-emerytura-dla-gornikow.html>
  - <http://www.nettg.pl/news/120084/gornictwo-rzad-nie-tnie-emerytur-ale>
- 16) http://kwsa.pl/aktualnosci/z_zycia_firmy/1318,Kompania%20stabilizuje%20swoje%20finanse.html
- 17) Karta Górnika: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19820020013>

18) Wpływ związków zawodowych na decyzje rządowe jest powszechnie znany- przykłady napotkanych artykułów:

- a) <http://www.tvp.info/448854/strajk-w-kompanii-weglowej>
- b) <http://www.wzz.org.pl/posty/w--kompanii-weglowej--podwyzki--plac-o-7-procent-!>
- c) <http://www.pb.pl/1313284,78902,poncyljusz-aktyw-zwiazkowy-manipuluje-gornikami;>
- d) http://wyborcza.pl/1,75968,16693931,Zwiazki_potrzebne_tam_gdzie_ich_nie_ma.html
- e) <http://polska.newsweek.pl/dominik-kolorz--kopalniany-wladca-slaska,69352,1,1.html>

Polityczne aspiracje związków zawodowych i ich oddziaływanie na ekonomię zostały szeroko opisane na przykładzie rządów Margaret Thatcher w wielu pracach naukowych i artykułach prasowych, e.g.:

- i) Marsh, D. (1991). Privatization under Mrs. Thatcher: a review of the literature. *Public Administration*, 69(4), 459-480.
- ii) Bulpitt, J. (1986). The discipline of the new democracy: Mrs Thatcher's domestic statecraft. *Political Studies*, 34(1), 19-39.
- iii) Towers, B. (1988). Running the gauntlet: British trade unions under Thatcher, 1979-1988. *Indus. & Lab. Rel. Rev.*, 42, 163.
- iv) Willman, P., Morris, T., & Aston, B. (1993). *Union business: Trade union organisation and financial reform in the Thatcher years*. Cambridge University Press.
- v) <http://www.bbc.com/news/uk-politics-22076774>

19) http://forsal.pl/artykuly/707125,ceny_pradu_i_gazu_w_europie_polacy_placa_jedne_z_najwyzszych_rachunkow_w_ue.html

20) Najczęstszym argumentem podejmowanym przez rząd uzasadniającym dofinansowanie przemysłu górniczego poza zachowaniem miejsc pracy jest konieczność zachowania „bezpieczeństwa energetycznego kraju”, czy jak ostatnio „niepodległości energetycznej”:

- a) [http://www.euroinfrastructure.eu/infrastruktura/premier-o-utrzymaniu-polskiej-niepodleglosci-energetycznej/;](http://www.euroinfrastructure.eu/infrastruktura/premier-o-utrzymaniu-polskiej-niepodleglosci-energetycznej/)
- b) <http://finanse.wp.pl/kat,1034079,title,Tusk-o-unii-energetycznej-solidarnosc-gazowa-rehabilitacja-wegla,wid,16504861,wiadomosc.html?ticaid=113a6a>

21) Zarząd Kompanii Węglowej wyznaczył bardzo krótki, 2 miesięczny okres sprzedaży kopalni Silesia w 2007 r. kiedy do przetargu nie doszło pomimo znalezionej kupca. Kopalnia została sprzedana przy drugim przetargu w końcu 2010 roku:

- a) <http://www.radioexpress.pl/pliki/news.php?id=8907>
- b) <http://www.dziennikzachodni.pl/artykul/275337,kopalnia-silesia-sprzedana-kupili-ja-gornicy-i-czesi,id,t.html?cookie=1>

22) O zmianach w sprywatyzowanej Kopalni Silesia:

- a) http://katowice.gazeta.pl/katowice/1,35063,16104774,Kompania_ma_klopoty__bo_jej_wegiel_skazony_jest_panstwowym.html
- b) <http://paliwa.inzynieria.com/cat/19/art/39910/prezes-pg-silesia-o-kompanii-weglowej>

23) W 2012 roku, w okresie kiedy KW generowało zysk, wprowadzono zasadnicze podwyżki płac dla górników:

- a) <http://www.wzz.org.pl/posty/w--kompanii-weglowej--podwyzki--plac-o-7-procent-!>

24) O pozytywnych wynikach PG Silesia i prywatnych spółek węglowych w 2014 roku:

- a) http://gornictwo.wnp.pl/prezes-pg-silesia-idzie-dobrze-choc-wcale-nie-jestesmy-modelowa-kopalnia,225831_1_0_0.html
- b) <http://natemat.pl/116071,lepsze-bo-prywatne-jsw-i-katowicki-holding-weglowy-przynosza-straty-a-male-kopalnie-zyski>

O autorze:

Mateusz Jarosław Ziółkowski. Tegoroczny absolwent MSc Petroleum Geosciences na Imperial College London. Z wykształcenia jest geologiem- zawód jest także jego pasją. Pracował blisko dwa lata w branży paliwowej w Indonezji. Od czasu pobytu w Azji interesuje się także zagadnieniami z zakresu gospodarki i polityki. Duży wpływ na jego zainteresowania miała lektura książki „Odkrywając Wolność – przeciw zniewoleniu umysłów” którą zakupił w czasie jej promocji na spotkaniu FOR-u w jego rodzinnej Świdnicy. Wnioski z opublikowanego tamże tekstu Andrei’a Shleifer’a (1998) oraz chęć poznania efektów prywatyzacji w sektorze energetycznym były główną motywacją do napisania tej pracy.

Email: mateusz.ziolkowski13@imperial.ac.uk

Tel: +48 661536608